

A MAGYAR KÖZLÖNY MELLÉKLETE
2025. április 15., kedd

Tartalomjegyzék

I. Az Alaptörvényhez és annak módosításaihoz tartozó indokolások

Végző előterjesztői indoklás Magyarország Alaptörvényének tizenötödik módosításához

472

I. Az Alaptörvényhez és annak módosításaihoz tartozó indokolások

Végső előterjesztői indokolás

Magyarország Alaptörvényének tizenötödik módosításához

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az Alaptörvény tizenötödik módosítása a világban tapasztalható társadalmi, gazdasági és politikai folyamatokra adott válaszként született, figyelembe véve Magyarország szuverenitásának és hagyományos értékrendjének megőrzését. Az elmúlt években Európában és Észak-Amerikában egyre erőteljesebb tendenciák figyelhetők meg, amelyek alapvető, korábban evidenciának, magától értetődőnek gondolt, a társadalom alapszövetét érintő társadalmi normák és kulturális értékek átalakítására törekednek. Ezek jogi normává válása – melyre már vannak példák – a társadalmi környezet teljes átalakulásához, értékvesztéshez, a társadalmi működés ma ismert formáinak visszafordíthatatlan lerombolásához vezetnek, melynek jelei egyes országokban már mutatkoznak.

A nyugati világban megfigyelhető tendenciák közé tartozik a hagyományos intézmények, például a család és a nemzeti identitás szerepének újraértelmezése, valamint az egyéni és közösségi jogok közötti egyensúly eltolódása. Ezek a változások gyakran politikai és ideológiai nyomásgyakorlással társulnak, amely a nemzetállami szuverenitás gyengítését eredményezheti. Magyarország kiemelt célja, hogy megőrizze önazonosságát, és biztosítsa, hogy társadalmi rendjének alapjai továbbra is a közösségek, ezen belül is a család és a nemzet érdekeit szolgálják.

A nyugati társadalmakban tapasztalható szociális és gazdasági feszültségek, például a bevándorlás következményei, a politikai polarizáció és az egyes csoportok közötti konfliktusok azt mutatják, hogy a nem kellően átgondolt társadalmi reformok hosszú távon destabilizáló hatással járhatnak. Magyarország célja, hogy elkerülje azokat a hibákat, amelyeket más országok elkövettek, és továbbra is egy biztonságos, kiszámítható és jól működő társadalmat tartson fenn.

A globalizáció hatására egyre gyakoribbá válnak azok a nemzetközi törekvések, amelyek a nemzeti kormányok jogköreit szűkítenék, illetve a döntéshozatali folyamatokat a helyi közösségek érdekeitől távol eső nemzetközi szervezetek befolyása alá helyeznék. Magyarország számára elsődleges, hogy az ország belügyeit érintő döntéseket továbbra is a demokratikusan megválasztott magyar intézmények hozzák meg, figyelembe véve a magyar polgárok akaratát.

A magyar társadalom erős közösségi alapokon nyugszik, amely hozzájárul az ország stabilitásához és fejlődéséhez. Az Alaptörvény módosításával alkotmányos szinten kell meghatározni a társadalmi működés alapvető szabályait, megőrizve alapvető értékeinket a következő generációk számára.

Ezen erkölcsi alapállásról kiindulva, az Alaptörvény módosítása a következő elemeket tartalmazza.

A módosítás rögzíti, hogy a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemének, valamint a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogának védelme olyan alapvető jog, mely más, az Alaptörvényben biztosított alapvető joghoz képest – az élethez való jogot ide nem értve – is kiemelt jelentőségű és mint ilyen, ezzel arányos védelmet élvez.

A módosítás rögzíti azt is, hogy a készpénzzel történő fizetés joga alapvető jog. A módosítás illeszkedik azon nemzetközi törekvések közé, amelyek különféle megfontolások alapján fontosnak tartják a bankjegy, illetve pénzérme formában megjelenő hivatalos fizetőeszközök fennmaradását az elektronikus fizetési eszközök egyre gyorsabb térnyerése mellett is. Mindezekre figyelemmel indokolt a készpénzzel történő fizetéshez való jogot a tulajdonhoz való jog mellett, azzal párhuzamosan elhelyezni.

A kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének alkotmányos szintű tilalma egyértelművé teszi, hogy Magyarország a közegészség, a közbiztonság és a jövő generációinak védelme érdekében határozottan fellép a drogok legalizálásával szemben. Az állam ezzel világos jogi alapot teremt a szigorú szabályozásra és a megelőzésre irányuló intézkedések hatékony végrehajtására. A módosítás kimondja, hogy a kábítószer előállítása, használata, terjesztése, népszerűsítése tilos.

A módosítás arra is irányul, hogy az Alaptörvény szóhasználatában a „fogyatékkal élők” helyett „fogyatékosággal élők” szövegrész szerepeljen. A köznyelvben használt „fogyatékkal élő” kifejezés helytelen, ugyanakkor az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésében jelenleg ez a szóhasználat szerepel.

Az Alaptörvény módosítása megteremti annak lehetőségét, hogy a más állam állampolgárságával is rendelkező magyar állampolgárnak a magyar állampolgársága sarkalatos törvényben meghatározottak szerint határozott időre felfüggeszthető legyen.

Veszélyhelyzet szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény – különösen elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség – esetén rendelhető el.

A javasolt Alaptörvény-módosítás alapján a Kormány veszélyhelyzetben csak az Országgyűlés kétharmados, határozott időre szóló felhatalmazása alapján lenne jogosult törvényi rendelkezésektől eltérni; egyebekben csak a sarkalatos törvényben meghatározottak szerinti rendkívüli intézkedések meghozatalára lenne jogosult. A veszélyhelyzet Országgyűlés általi meghosszabbítására vonatkozó felhatalmazás változatlanul megmarad, ebből következően a jövőben két külön felhatalmazás szükséges a veszélyhelyzet meghosszabbítása, illetve a törvényektől történő eltérés tárgykörében.

Az Alaptörvény módosítása kijelöli a tartózkodási hely szabad megválasztása jogának kereteit. A helyi önazonossághoz való jog egy olyan új – ugyanakkor nem történeti előzmények nélküli – kollektív jellegű jog, amely védelmet nyújthat azon települési közösségek számára, amelyek meg kívánják óvni a helyi társadalmuk életformáját, hagyományait, szokásait, rétegződését, illetve meg tudják határozni kívánatos lakosságszámukat.

Az Alaptörvény tizennegyedik módosításával az alkotmányozó biztosította, hogy a bírák nyugdíjazása – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a hetvenedik életév betöltésével is megtörténhessen. Figyelemmel arra, hogy a bírák és az ügyészek jogállása általában azonos megfontolások mentén szabályozott, indokolt az Alaptörvény tizennegyedik módosításával kialakított szabályozást az ügyészek jogviszonyára is adaptálni. A módosítás célja ennek megfelelően, hogy a legfőbb ügyész kivételével az ügyész szolgálati jogviszonya az ügyész hetvenedik életévének betöltéséig állhasson fenn.

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 18. § (6) bekezdése, valamint a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

1.

A módosítás megteremti annak lehetőségét, hogy más állam állampolgárságával is rendelkező magyar állampolgárnak a magyar állampolgársága sarkalatos törvényben meghatározottak szerint felfüggeszthető legyen.

A fentiekre figyelemmel az Alaptörvény G) cikke a felfüggesztés lehetőségével, valamint – a felfüggesztés egyik garanciájaként – a csoportos felfüggesztés tilalmával egészül ki.

A módosítás egyértelműen rögzíti továbbá, hogy a felfüggesztéssel érintett személy a felfüggesztés idejére elveszíti a magyar állampolgárságát.

2.

Az Alaptörvény kilencedik módosítása keretében világossá tette az alkotmányozó, hogy az Alaptörvény értékrendje mentén szükséges rögzíteni egyes olyan tényeket, minthogy az anya nő, az apa férfi. Továbbá le kell fektetnie azokat az alapvető garanciákat, amelyek a gyermekeket és az eljövendő generációk jogait hivatottak védeni.

Az Alaptörvény tizenötödik módosítása rögzíti, hogy az ember biológiai értelemben vagy férfinak, vagy nőnek születik és a születési nem jogi értelemben nem változtatható meg.

Az utóbbi években Nyugat-Európában és Észak-Amerikában egyre gyakoribbá vált a gyermekek és fiatalok nemi identitással kapcsolatos befolyásolása, amely már rövid távon is visszafordíthatatlan következményekkel járhat. A születési nem jogi megváltoztathatóságának tilalma hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek természetes fejlődési folyamata megmaradjon, valamint ahhoz, hogy a gyermekek ne kerüljenek ideológiai vagy társadalmi nyomás alá egy olyan kérdésben, amelyet felnőttként kellene megérteniük és értékelniük.

Az emberi nem meghatározásának alapja a biológiai realitás: a születéskor meghatározott nemi kromoszómák (XX vagy XY) és az ezekhez kapcsolódó anatómiai jellemzők. A modern tudomány egyértelműen alátámasztja, hogy a biológiai nem objektív és megváltoztathatatlan tényező. Bár léteznek egyéni eltérések és sajátos élethelyzetek, ezek nem változtatnak a biológiai nem bináris természetén.

A születési nem megváltoztathatóságának tilalma egyértelművé teszi, hogy az állam a biológiai valóságot tekinti alapnak a jogalkotásban és a társadalomszervezésben egyaránt. Ez a szabályozás hozzájárul a jogbiztonság fenntartásához, a gyermekek védelméhez, valamint a család és a társadalmi rend stabilitásához.

A módosítás nem támadás azok ellen, akiknek öazonossága nem egyezik meg a születési nemével: ezt az alkotmányozó az érintett magánügyének tekinti. A születési nem megváltoztathatóságának jogi elismerése azonban, bár látszólag csupán gesztus, olyan kiindulópont lenne, amelyből jogkövetkezmények egész sora következik, amelyek számos jogi és társadalmi bizonytalanságot eredményeznének, például a családjog, a közjog és a szociális ellátórendszer területén.

3.

A módosítás célja, hogy a készpénzzel történő fizetés joga az alapvető jogok között jelenjen meg, a legmagasabb szabályozási szinten ellensúlyozva a fizetési eszközök fokozódó átterelődését az elektronikus, digitális eszközökre. A módosítás illeszkedik azon nemzetközi törekvések közé (így például hasonló alkotmánymódosításra került sor Szlovákiában is), amelyek különféle megfontolások alapján fontosnak tartják a bankjegy, illetve pénzérme formában megjelenő hivatalos fizetőeszközök fennmaradását az elektronikus fizetési eszközök egyre gyorsabb térnyerése mellett is. Mindezekre figyelemmel indokolt a készpénzzel történő fizetéshez való jogot a tulajdonhoz való jog mellett, azzal párhuzamosan elhelyezni.

4.

A módosítás rögzíti, hogy a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemének, valamint a gyermekek születési nemének megfelelő öazonossághoz való jogának védelme olyan alapvető jog, mely más, az Alaptörvényben biztosított alapvető joghoz képest – az élethez való jogot ide nem értve – is kiemelt jelentőségű és mint ilyen, ezzel arányos védelmet élvez.

5.

Számos országban a kábítószerrel kapcsolatos liberális politikák nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Helyenként súlyos társadalmi problémákat eredményeztek, például a közbiztonság romlását és a közterek élhetőségének csökkenését. Magyarország ezzel szemben a saját kulturális és társadalmi értékei alapján határozza meg drogpolitikáját, és az Alaptörvény módosításával megerősíti, hogy a kábítószeres előállítás, használata, terjesztése, népszerűsítése nem egyeztethető össze a társadalmi jóléttel és a közérdekkel.

A kábítószeres előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének alkotmányos szintű tilalma egyértelművé teszi, hogy Magyarország a közegészség, a közbiztonság és a jövő generációinak védelme érdekében határozottan fellép a drogok legalizálásával szemben. Az állam ezzel világos jogi alapot teremt a szigorú szabályozásra és a megelőzésre irányuló intézkedések hatékony végrehajtására.

Az e tilalom ugyanakkor szükségszerűen nem érinti azon eseteket, amelyekben a kábítószer alkalmazására (felhasználására) nem a fenti célból, hanem jogszabályban meghatározottak szerint valamilyen egészségügyi vagy gyógyászati célból, megfelelő szakmai kontroll mellett kerül sor.

A módosítás kimondja, hogy a kábítószer előállítása, használata, terjesztése és népszerűsítése tilos.

6.

Az általános indokolásban rögzített elvek mentén a módosítás rögzíti a helyi közösségek önazonosságához való jogát.

7.

Az Alaptörvény módosítása biztosítja, hogy az ügyész szolgálati jogviszonya a legfőbb ügyész kivételével az ügyész hetvenedik életévének betöltéséig állhasson fenn.

8., 11.

Veszélyhelyzet szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos esemény – különösen elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség – esetén rendelhető el.

Ezzel összefüggésben az Alaptörvény hatályos szövegének 51. cikk (2) bekezdése tartalmazza a veszélyhelyzet kihirdethetősége harminc napos korlátját, illetve a (3) és (4) bekezdése a meghosszabbíthatóság esetköreit. Ezek alapján a veszélyhelyzet meghosszabbítására kizárólag az Országgyűlés minősített többséggel megadott felhatalmazása alapján kerülhet sor, és e garanciális rendelkezés a jövőben is megmarad. A módosítás értelmében az Országgyűlés jogkörei bővülnének, és egy új típusú felhatalmazás kerülne bevezetésre. A javasolt Alaptörvény-módosítás alapján a Kormány veszélyhelyzetben csak az Országgyűlés kétharmados, határozott időre szóló felhatalmazása alapján lenne jogosult törvényi rendelkezésektől eltérni; egyebekben csak a sarkalatos törvényben meghatározottak szerinti rendkívüli intézkedések meghozatalára lenne jogosult.

Mindezek mellett, figyelemmel az Alaptörvény fentebb ismertetett módosítására, amely szerint egyes törvények alkalmazásának felfüggesztésére, törvényi rendelkezésektől való eltérésre az Országgyűlés adhat felhatalmazást, ezzel analóg módon a köztársasági elnök számára jelenleg is biztosított döntéspótlásra vonatkozó jogkör egyidejű kiterjesztése is indokolt.

9.

A „fogyatékossgal élő” kifejezés azért előnyösebb, mert világosan elkülöníti a személyt az általa tapasztalt élethelyzettől, ezzel hangsúlyozva, hogy a fogyatékossg csak egy aspektusa az egyén életének, nem pedig annak meghatározó jellemzője; így az emberközpontú megközelítés elősegíti a méltóság és az identitás komplexebb értelmezését, miközben összhangban áll a nemzetközi ajánlásokkal és a befogadó társadalmi normákkal.

10.

Az Alaptörvény G) cikke módosításával összefüggésben szükséges arról is rendelkezni, hogy az állampolgárság felfüggesztése tárgyában hozott döntést – az állampolgárság megszerzésével, illetve megszűnésével kapcsolatos döntéstől eltérően – nem a köztársasági elnök hozza meg, tekintettel arra, hogy az nem végleges jellegű

12.

Hatályba léptető, illetve az Alaptörvény módosításával és közzétételével összefüggő további rendelkezések.

Az Indokolások Tárát az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Bíró Attila.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

Az Indokolások Tára hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarkozlony.hu> honlapon érhető el.